

Kdo vlastně jsou architekti?

„Mám rád architektky, kteří nejsou pouze staviteli domů, ale přinášejí architektuře mnohem víc – popularizují ji,“ těmito slovy končí svoji prezentaci v knize Architekti Luděk Rýzner. Je jedním z šestadvaceti architektů oslovených autory **reprezentativní publikace** Zuzanou Melicharovou a Matejem Šišolákem.

BLANKA FRAJEROVÁ

Svůj záměr představuje autor-ská dvojice v poněkud kostrbatě napsaném úvodu. Ambicí Melicharové a Šišoláka je odpovédět čtenářům na mnoho otázek – kdo jsou architekti, o čem přemýšlejí, čím se baví, když zrovna nenavrhují domy, ulice či města, a jak se u nich rozhodnutí pro toto kreativní povolání zrodilo. Podle svých slov vybrali „tvůrce

Úspěšní čeští, britští a slovenští architekti líčí svou kariéru od často těžkých začátků v oboru až do současnosti, kdy se mohou pyšnit zdařilými realizacemi

generačně pestré, odlišné oblastí svého působení i typologií jejich architektury“.

Po nepřilíhající úvodní straně, zahrčené nicneřikajícími frázemi, jsou další texty podstatně čtivější a konkrétnější. Úspěšní čeští, britští a slovenští architekti ze šestnácti zavedených ateliérů líčí svoji profesní kariéru od často těžkých začátků v oboru až do současnosti, kdy se mohou pyšnit zdařilými realizacemi a založením vlastního studia nebo spoluprací s některým z nich. Objasňují čtenářům moderní trendy, např. jak se staví domy s nulovou spotřebou energie apod. Odhalují svoje nejnějnější úva-

Nejznámější česká architektka. Eva Jiříčková patří mezi tvůrce, které oslovili autoři knihy Architekti.

FOTO MAFRA - PETR KOZLÍK

hy, když promýšlejí nový projekt nebo jednájí s investorem. Intimnější zpověď, zahrnující vztah s rodinou a spolupracovníky, dokládají fotografiemi. Práce architektů zachytil objektiv Alžběty Jungrové minimálně, naopak jsou v knize série portrétů uvedených osobností, fotky jejich nejbližších, záběry na výkresy a modely. Čtenář neznalý jmen a názvů ateliérů si může kapitoly vybírat podle fotografií a míře sympatií z nich čísičích.

Architektka Jana Mastíková ze studia Loxia se na portrétním snímku upřímně směje. Její motto je mít dobrého dokto-

ra, který člověka vyléčí, právníka, který ho ze všeho vyseká, a architektka, který mu nepostaví špatný dům a nezkaží mu tím celý život. Koho by pak nezajímaly její názory na zastavění veřejného prostoru nebo jakým směrem se ubírají její myšlenky, když navrhuje novou stavbu.

Sympatický Sean Clifton prozrazuje úskalí kolem renovace historické budovy na Národní třídě v Praze, k níž se dostal zásluhou vyhrané soutěžní zakázky ateliéru Jestico+Whites, v němž pracuje. V Londýně vystudovaný Clifton v Praze zakotvil natrvalo, a tak si může na základě zkušeností z obou míst dovolit prov-

návat poměry v českém a zahraničním architektonickém oboru. „Je smutné, že čeští architekti bojují jeden proti druhému. Nejen o zakázku, ale i jinak,“ říká například bez obalu.

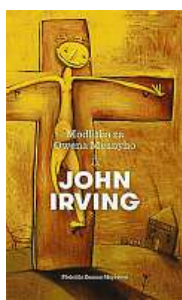
Mezi těmi, kdo byli ochotni svěřit se se svým přístupem k architektuře i lidem, figuruje asi nejznámější česká architektka Eva Jiříčková, tentokrát ve dvojici s Petrem Vágnerem, oba z AI DESIGN. Popisují svoji spolupráci, vzájemně se hodnotí. Portrét Evy Jiříčkové je tak ucelenější a plastičtější.

Kniha prezentuje názory i dalších architektů (je to např. Jakub Cigler, Aleš

Lapka, Jan Schindler, Ludvík Seko, Viktorie Součková, Tomáš Šebo, Igor Lichý, Ian Bryan, Richard Doležal a jiní), jejichž společným jmenovatelem je citlivý přístup k původní zástavbě, vztah k lokalitě, vědomí si odpovědnosti k veřejnému prostoru. Při pohledu na nevkusné bizarnosti, množící se ve městech i na venkově, je publikace útěšným signálem, že architekti s citem pro estetiku ještě nevy-mřeli.

Zuzana Melicharová, Matej Šišolák: Architekti, grafická úprava Richard Alexandr, vyd. Premium Media Group

Trochu jiný Kristus

V pořadí sedmá kniha Johna Irvinga je obecně považována za vrchol autorova díla: zajímavý příběh, jemuž ani v nejmenším nevadí poměrně velký rozsah čítající přes 600 stran, a specifický autorův humor, který je někdy komický, zatímco na jiném místě svazek edice, vydaný roku 1994, si zasloužil vyjít znovu. Owen Meany je hodně zvláštní chlapec. Je podivně malý a mluví hodně protivným hlasem, přesto je „postavou až kristovských rozměrů“, jak se o něm všude píše. Dokonce si vybuduje auru proroka a nakonec se obětuje za jiné. Ne náhodou Owen připomene Oskara Mazeratha z Plechového bubínku Güntera Grasse. John Irving tuto inspiraci otevřeně přiznává a Grasse označoval za svého přítele. Proto nemusí být špatně v nadcházejících dlouhých a studených zimních večerech si přečíst obě tato velká díla světové literatury a třeba je porovnat...

David Lancz

John Irving: Modlitba za Owena Meanyho. V překladu Zuzany Mayerové vydalo nakladatelství Argo, Praha 2021. 622 stran.

Subjektivní válka

Krvavý konflikt o Náhorní Karabach v roce 2020 českými médii spíše „prošuměl“. Bylo to „daleko“, trval jen dva týdny a veřejnosti nebylo jasné, komu vlastně fandit. Zda křesťanským Arménům z Karabachu, kteří byli nepříteli Ruska, nebo muslimským Ázerbájdžáncům, kteří se spojili s autoritativním Tureckem a dokonce využívali jako žoldáky syrské povstalce. Změnit se to pokusily novinářky Lenka Klíperová a Markéta Kutilová ve své knize Poslední zapálí vesnici. Výsledkem je svého druhu válečný cestopis s hezkými fotografiemi a popisem spousty dojemných osudů. Jde o styl novinářiny, který sází na lidské příběhy, kontinuální vyprávění a osobní prezentaci, nikoliv na objektivní analytickou reportáž a rozbor konfliktu. Napětí i srážky mezi Armény a Ázerbájdžánci a jejich historii pak částečně osvětluje dodatek politologa Tomáše Šmída. Kniha je čtivá a své publikum si určitě najde. Pokud ale čtenář touží po objektivitě a hlubším rozboru, musí sáhnout mimo českou jazykovou oblast a do odborných publikací. **Marek Hudema**

Lenka Klíperová, Markéta Kutilová: Poslední zapálí vesnici – Válka v Náhorním Karabachu, Universum 2021

Churchill a Greta Garbo

Igor Bareš s Klárou Cibulkovou jako Winston Churchill a Greta Garbo představují ve hře francouzské autorky Isabelle Le Nouvelové Skorpios na obzoru nesourodou dvojici, která se setkala na luxusní jachtě miliardáře Onassise. Potkávají se ve složitých životních okamžicích – ona, slavná herečka, která právě skončila s filmováním, a on, o třicet let starší nesloužil... Jde o premiéru sezony v pražské poetické vinárně Viola, již režíroval Radovan Lipus; první repríza je stanovena na 15. říjen. Druhou premiérou v divadle, kde literatura má vždy hlavní slovo, bude 23. října pásmo veršů a zhudebněných textů Jacquese Préverta. Režisérka Lída Engelová v inscenaci nazvané Pro tebe, má lásko obsadila Mášu Málkovou, Jaromíra Medunu a Viktora Dvořáka, ze zvukového záznamu a zasní a hlasy Rudolfa Hrušínského a Josefa Somra. V říjnu Viola nabízí ještě další zpracování skvělých textů – například Vančurovo Rozmarné léto, Moji velkou rybu od Oty Pavla nebo příběh Michelangela zpracovaný podle románu Irvinga Stonea. **Marta Švagrová**

Divadlo Viola Praha, říjen 2021, začátky představení ve 20.00

Půl žlutého slunce

Půlka slunce zářila na vlajce republiky Biafra, kterou rebelové z Nigérie vyhlásili v roce 1967. Tento akt vyústil v krvavou občanskou válku a hladomor. I ten, kdo o konfliktu neví nic, si jistě vzpomene na drastické fotografie dětí s nafouklými břichy. V této době se odehrává román nigerijské spisovatelky Chimamandy Ngozi Adichieové, která již předtím zaujala románem Purpurový ibišek, sondou do patriarchální nigerijské společnosti. I román Půl žlutého slunce líčí zejména ve své první půlce vztahové peripetie hlavní hrdinky z horních vrstev společnosti. Autorka je dobrá vypravěčka, píše jednoduše a bez patosu líčí Nigérii po získání samostatnosti, přežívání starých kmenových struktur a animozity, které postupně dospěly až ke genocidě. Adichieová ale nenapsala válečný román, spíš rodinnou ságu a postavy zvolila výtečně: jsou zástupci všech vrstev nigerijské společnosti. Síla jejího líčení občanské války netkví v popisech zvrstev, ale v konstatování, jak tento stav nakonec dostihne každého. Nepříjemné je i připomenutí, že západní společnost jen přihlížela. **Jana Machalická**

Chimamanda Ngozi Adichieová: Půl žlutého slunce. Brno, Host 2021. 502 s.

Věda a Afrodita

Některé kosmické sondy nesou plakety pro mimozemské nálezců. Ty obsahují i vyryté obrazy nahého muže a ženy podle antického vzoru. Když vědec Carl Sagan odpovídal na otázku, proč má muž realisticky vyvedené pohlaví, ale žena ne, řekl: Zprvu to tak dělali už staří Řekové, zadrželi by to jinak neprošlo ve vedení NASA. Teď je šance vidět, jak to staří Řekové skutečně dělali. A sice v Akademii věd na výstavě Afrodita dnes / Konfrontace odlišných antických soch, renesančních reliéfů a děl současných českých umělců. Spatříte odlišky čtyři nejznámějších Afrodit včetně té Melské, považované za nejkrásnější, i první nahé Afrodity sochaře Praxitele, o níž se v popisek praví: „Klín Afrodity je nepřirozeně hladký, aby bylo jasné, že sochařské dílo neodkazuje na smrtelnou ženu, ale na bohyni.“ Vida, na tento argument Sagan zapomněl. Druhá linie výstavy se věnuje příchodu ženských aktů k nám před téměř 500 lety a třetí linie Afroditě v pojetí současných českých výtvarníků. Ti ji chápou více či méně alegoricky – od bohyň pláže či erotiky až po interpretaci rázu niterného či feministického. **Zbyněk Petráček**

Afrodita dnes. Galerie Věda a umění, Akademie věd ČR, Praha. Do 22. 10.